

אבל נראה שכאן ירדו חז"ל לעומק נפש האדם, והיינו שישנן באדם "הכוחות הכהים" שהם פועלים הרבה בהנהגת האדם ואין האדם מרגישם עדיין, והם בבחינת הכליות או הלב, והרי זה יצירות של מחשבות בשכל האדם שלא נתגשמו עדיין אבל הם משאירים את רושםם בצורת המעשה של האדם. וביאור הדבר הוא, שחז"ל — בין ברוח קדשם בין מצד המדע והשכל — העריכו שאין הדבר כפשוטו, דהרי זה אינו מסתבר כלל שאנשים יבכו על שלא הרגישו טעם בצלים ושומים בו בזמן שהיה אצלם את המן שהיה כל כך טעים ומשובח, ועל כרחך שאף שהן בעצמן בכו על טעם השומים והבצלים שנעדר מהם, אבל מכל מקום בכוחות הכהים היתה תביעה אחרת — עסקי עריות, ודו"ק היטב בזה¹⁰.

י"א, ח'. שטו העם ולקטו וטחנו ברחים.

כתב במנחת שי וז"ל: שהוא מלרע על דרך הזרות כמו וסרו הצפרדעים כי שמו אותי בבור וכו' עיי"ש. והנה כל אלה כשהן סמוכין לאל"ף וה"א, וכן מצינו בוא"ו המהפך בפעלי נחי ה"א — כשבא בעתיד שהוא מלעיל, אבל כשהם סמוכים לאל"ף וה"א הם מלרע, כמו וצפית אותם זהב [שמות כ"ה פי"ג], או והבדילה הפרכת לכם

[שם כ"ו פל"ג], וכן למה הרעתה לעם הזה [שם ה' פכ"ב], וכבר כתבנו כן כמה פעמים בספר זה.

י"ב, ד'. ויאמר ה' פתאם.

פירש"י וז"ל: נגלה עליהם פתאום והם טמאים בדרך ארץ והיו צועקים מים מים וכו'. לכאורה תמוה — היאך נכנסו סמוך לאהל מועד, הא קי"ל דבעל קרי משתלח לחוץ מב' מחנות כדאמרינן בפסחים [דף ס"ז ע"ב]: וכל זב לרבות בעל קרי, וצ"ע¹¹. גם צ"ע לע"ע איך הזדקקו הלויים לנשותיהם¹². ואפשר שנשי הלויים היו להם אהלים בתוך מחנה ישראל, וצ"ע.

י"ב, ז'. בכל ביתי נאמן הוא¹³.

עיין רשב"ם שפירש מלשון "ותקעתיו יחד במקום נאמן", כלומר קבוע ומיוסד, ועיי"ש. אבל יתכן לפרש גם כפשוטו, והיינו שהוא נאמן ואינו גונב דבר לעצמו, שכל מה שנאמר לו למסור לישראל מסר להם ולא מנע מהם כלום, ודו"ק¹⁴.

י"ב, ח'. פה אל פה אדבר בו.

פירש"י וז"ל: אמרתי לו לפרוש מן האשה והיכן אמרתי לו בסיני לך אמור להם שובו לכם לאהליכם ואתה פה עמד עמדי עכ"ל, והוא מספרי. והנה בשבת [דף פ"ז

10. ועיין לעיל בפרשת לך לך [י"ג פ"י] ובפרשת ויגש [מ"ד פי"ח] שהביא רבינו עוד דוגמאות לענין זה.

11. עיין במשך חכמה [להלן פסוק י"ד] שכבר עמד על זה, ועיי"ש מש"כ.

12. עיין מרומי שדה להנצי"ב עמ"ס יומא [דף ו' ע"א ד"ה מביתו], שעפי"ד שם שפיר מתיישבת קושיא זו.

13. מפי השמועה.

14. דברי רבינו מובנים ביותר ע"פ מה שכתב בחידושי לפרשת יתרו [י"ט פ"ג] שהנסיון של משה רבינו היה לראות אם ימסור את דברי ה' בדיוק כהוייתם — בלשון הזה וכסדר הזה לא פחות ולא יותר וכמו שכתב רש"י שם, וע"ז מעיד השי"ת עכשיו שאכן נאמן הוא ומדקדק למסור הכל בשלמותו.